

PRENOVA BOGOSLUŽJA

**ZBORNIK
liturgičnega simpozija
in tečaja ob 40-letnici
Konstitucije o svetem bogoslužju**

PRENOVA BOGOSLUŽJA

PRENOVA BOGOSLUŽJA

ZBORNİK

**liturģičnega simpozija in tečaja
ob 40-letnici Konstitucije o svetem bogoslužju**

Ljubljana 2004

PRENOVA BOGOSLUŽJA
Zbornik liturgičnega simpozija in tečaja
ob 40-letnici *Konstitucije o svetem bogoslužju*
Liturgična knjižnica 2

Uredila: dr. Julka Nežič

Izdal: Inštitut za liturgiko in cerkveno glasbo Teološke fakultete

Odgovarja: dr. Slavko Krajnc

Lektorirala: Marija Bratina

Založila: Družina d.o.o.

Tisk: Schwarz d.o.o.

Ljubljana 2004

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

264.02(063)(082)

LITURGIČNI simpozij ob 40-letnici izida *Konstitucije o svetem bogoslužju* (2003 ; Ljubljana)

Prenova bogoslužja : zbornik Liturgičnega simpozija in tečaja ob 40-letnici *Konstitucije o svetem bogoslužju* / [uredila Julka Nežič]. - Ljubljana : Družina, 2004. - (Liturgična knjižnica ; 2)

ISBN 961-222-523-0

1. Gl. stv. nasl. 2. Nežič, Julka 3. Liturgični tečaj ob 40-letnici izida *Konstitucije o svetem bogoslužju* (2004 ; Miren, Maribor, Stična)
215382528

VSEBINA

1. del

Angelo Lameri

**Sacrosanctum concilium: Teološko razmišljanje o bogoslužju -
presoje štirideset let po razglasitvi konstitucije 11**

Uvod 11

1. Izvirnost *Konstitucije o svetem bogoslužju* 12

2. Je »*per ritus et preces*« (v obredih in molitvah)
zgolj metodološko vprašanje? 20

Sklep 21

Viri in literatura 22

Silvester Fabijan

**Daljnosežni vpliv konstitucije o svetem bogoslužju
na duhovno življenje vernikov 24**

1. *Konstitucija o svetem bogoslužju*

kot sad prizadevanj liturgičnega gibanja 24

2. Koncilska prenova liturgije v luči njenega bistva 25

3. Pomen zunajbogosluzhnih dejavnosti za duhovno življenje 30

4. Sončne in senčne strani dosedanje liturgične prenove 31

Viri in literatura 34

Slavko Krajnc

***Liturgiam authenticam* (peto navodilo za pravilno izvajanje
Konstitucije o svetem bogoslužju) in njene novosti 36**

1. Izbira jezika 37

2. Prevajanje liturgičnih besedil v domače jezike 37

3. Prevajanje svetopisemskih besedil 38

4. Prevajanje nesvetopisemskih bogosluzhnih besedil 38

5. Norme, ki zadevajo posebne zvrsti liturgičnih besedil 38

6. Priprava prevodov in ustanovitev komisij 39

7. Izdajanje liturgičnih knjig 40

Sklep 40

Julka Nežič

**Ljudske pobožnosti in bogoslužje v luči 13. čl. *Konstitucije o svetem
bogoslužju in direktorija za ljudske pobožnosti in bogoslužje* 41**

1. Pojmi 41

2. Odnos med bogoslužjem in ljudskimi pobožnostmi 43

3. Pravilno vrednotenje 44

4. Prenova ljudskih pobožnosti – splošna navodila 45

Sklep 46

Štefan A. Ferenčak

Novi dokumenti o glasbi v luči VI. poglavja

Konstitucije o svetem bogoslužju	47
1. Pomembnejše novosti v VI. Poglavju.....	47
2. Novi dokumenti o glasbi v luči VI. poglavja	
Konstitucije o svetem bogoslužju	48
Komentar	52
Viri in literatura	53

Leon Debevec

Bogoslužni prostor v luči konstitucije o svetem bogoslužju

(vizija in praksa)	54
Uvod	54
1. Vizija bogoslužne stavbe v Konstituciji o svetem bogoslužju	55
2. 'Novost' koncilske vizije bogoslužne stavbe	56
3. Bogoslužna stavba – stvarni odsev vizije	57
Sklep	61
Viri in literatura	62

Marijan Smolik

Prevajanje bogoslužnih knjig v slovenski jezik

po drugem vatikanskem cerkvenem zboru	64
--	-----------

2. del

Silvester Fabijan

Notranje in zunanje dejavno sodelovanje vernikov

pri bogoslužju – cilj liturgičnega gibanja in temeljni poudarek	
liturgične preнове (uspehi in težave v praksi)	73
Uvod	73
1. Liturgična vzgoja	74
2. Množični vzkliki in dialog z mašnikom.....	75
3. Dejavno sodelovanje pri petju	76
4. Enotne telesne drže in kretnje	76
5. Sodelovanje bogoslužnih sodelavcev v ožjem pomenu	77
Sklep	78
Viri in literatura	79

Ivan Likar

Liturgična vzgoja v katehetskih priročnikih

80	
1. Priročniki za osnovnošolsko katehezo.....	80
2. Priročnik za pripravo na prvo spoved in obhajilo	82
3. Priročnik za pripravo na birmo.....	83

4. Učbenik za predmet vera in kultura za 4. letnik gimnazij: Za človeka gre.....	84
5. Liturgični zvezek.....	84
Sklep	84

Miran Špelič

Potreba po novih prevodih bogoslužnih knjig

in težave pri tem delu	86
1. Bogoslužni jezik	86
2. Prevajalska načela na splošno in v bogoslužju	87
3. Zgodovinski pregled liturgičnega prevajalstva	90
4. Preobrat na 2. vatikanskem koncilu	92
5. In kaj je pred nami	93
Viri in literatura	96

Julka Nežič

Prenova ljudskih pobožnosti v luči

<i>Direktorija za ljudske pobožnosti in bogoslužje</i>	97
1. Nedelja	97
2. Adventni čas	97
3. Božični čas	98
4. Postni čas.....	100
5. Veliki teden.....	101
6. Velikonočno tridnevje	101
7. Velikonočni čas	101
8. Čas med letom	101
9. Marijanske pobožnosti	102
10. Češčenje svetnikov in blaženih	103
11. Molitve za rajne	103
12. Romarska svetišča in romanja.....	104
Sklep	105

Julka Nežič

Pravilnik za maše z otroki - »skriti zaklad«

107	
1. Uvajanje otrok v bogoslužje	108
2. Maše z odraslimi, ki se jih udeležujejo tudi otroci	108
3. Maše z otroki, ki se jih udeležuje le nekaj odraslih	109
Sklep	113
Viri in literatura	114

Leta 2003 je preteklo štirideset let od izida *Konstitucije o svetem bogoslužju*, ki je jasno načrtala pot prenove bogoslužja ob koncu drugega in na začetku tretjega desetletja. Bila je prvi dokument drugega vatikanskega cerkvenega zbora in prvi dokument kakega koncila v zgodovini Cerkve, ki je izključno posvečen le bogoslužju. Prvič v zgodovini je bilo na koncilu postavljeno na prvo mesto bogoslužje. Iz tega sledi, da obhajati tako častljivo obletnico pomeni predvsem vabilo k preverjanju udejanjanja duha in določil konstitucije, hkrati pa vabilo božjemu ljudstvu, da ne bi izgubilo spomina na preteklost, pa tudi, da bi se zavedalo svoje sedanjosti in bi bilo vedno bolj odprto za prihodnost.

Isto leto je preteklo trideset let od izida *Pravilnika za maše z otroki*, ki je poleg drugega pomemben tudi zato, ker je prvi dokument v zgodovini, ki priznava otrokom posebno mesto v bogoslužju in postavlja smernice, kako otroke v bogoslužje uvesti in jim pomagati k takšnemu sodelovanju pri maši, ki bo ustrezalo njihovi starosti.

Ti okrogli obletnici smo zaznamovali tudi v Cerkvi na Slovenskem. Liturgični inštitut Teološke fakultete je ob tej priložnosti pripravil 3. decembra 2003 **liturgični simpozij**, ki je bil uvrščen v teden univerze. Angelo Lameri iz Italije je v uvodnem predavanju poudaril zlasti eklesialni vidik bogoslužja in opozoril na sorodnost med liturgično in dogmatično konstitucijo. O senčnih in sončnih straneh dosedanje liturgične prenove in o vplivu *Konstitucije o svetem bogoslužju* na duhovno življenje vernikov je govoril Silvester Fabijan. *Peto navodilo za pravilno izvajanje Konstitucije o svetem bogoslužju* ni prevedeno v slovenski jezik, je pa pomembno zlasti za prevajanje liturgičnih knjig, zato ga je na simpoziju predstavil Slavko Krajnc. Liturgična konstitucija je v 13. čl. posredno napovedala obširnejše smernice glede odnosa med bogoslužjem in ljudskimi pobožnostmi, ki pa so izšle šele lansko leto in so objavljene v *Direktoriju za ljudske pobožnosti in bogoslužje*; na simpoziju sem jih predstavila podpisana. Šesto poglavje *Konstitucije o svetem bogoslužju* govori o cerkveni glasbi, sedmo pa o cerkveni umetnosti ter cerkveni opremi. Novosti glede cerkvene glasbe v pokoncilskih dokumentih je predstavil Štefan A. Ferenčak; kakšna je vizija in praksa bogoslužnega prostora, pa je bila tema predavanja Leona Debevca. O pripravi prevodov prenovljenih bogoslužnih knjig v Sloveniji takoj po koncilu je poročal Marijan Smolik.

Ker je bil datum simpozija za mnoge duhovnike in druge pastoralne delavce in delavke neugoden in ker je bil le v Ljubljani, bodo omenjena predavanja, objavljena v prvem delu pričujočega zbornika, to pomanjkljivost nadoknadila.

Predavanja na liturgičnem simpoziju so bila osnova za teme, ki jih je obravnaval **letošnji liturgični tečaj** na Mirenskem gradu, v Mariboru in

Stični; predavatelji so iz njih izhajali in na njih gradili. Ta tečaj je bil usmerjen bolj v prakso, saj je skušal podati neke vrste kritično oceno našega dosedanjega dela v prenovi bogoslužja, hkrati pa opozoriti na to, kaj nas na tem področju v Sloveniji še čaka. Na uspehe in težave, s katerimi smo se srečevali in se še vedno srečujemo pri uvajanju liturgične prenove v prakso, je opozorilo predavanje Silvestra Fabijana, Miran Špelič pa je predstavil težavno delo sedanjih prevajalcev novih bogoslužnih knjig, saj so splošna prevajalska načela in cerkvene smernice s tega področja zelo zahtevne. Odgovor na vprašanje, kako je z liturgično vzgojo pri naši katehezi, katere liturgične teme so upoštevane v naših katehetskih priročnikih in učbenikih oziroma katere manjkajo, je iskal Ivan Likar. Kako je zastavljena prenova ljudskih pobožnosti v *Direktoriju za ljudske pobožnosti in bogoslužje* in kaj to pomeni za prakso, je nakazalo predavanje avtorice tega uvoda. V posebnem predavanju sem opozorila tudi na pomen *Pravilnika za maše z otroki*, ki je za mnoge še vedno skriti zaklad.

Predavanja, zbrana v drugem delu zbornika, so spodbuda za nadaljnje razmišljanje o liturgični prenovi v Sloveniji. Gotovo je mogoče v njih najti mnogo snovi za seje župnijskih pastoralnih svetov, zlasti pa še za dekanijske in župnijske liturgične komisije. Simpoziji in tečaji namreč niso sami sebi namen, marveč pa je njihova vrednost v tem, da v strnjeni obliki in na kratko podajo glavna spoznanja več avtorjev, do katerih bi se sicer moral posameznik dokopati z daljšim študijem. Zbornik ni knjiga, ki bi jo brali kot literarno delo, ampak je zbirka gradiva, h kateremu se bomo vračali zlasti takrat, ko bomo iskali smernice za liturgično prenovu v župniji ali dekaniji.

JULKA NEŽIČ